
IN MEMORIAM

Eric Ivar Wallgren
18.5.1930–16.6.2020

Eric Ivar Wallgren var född i Helsingfors den 18 maj 1930 och avled den 16 juni 2020. Läkaryrket var starkt representerat i familjen. Hans far, Georgwilhelm Wallgren, var biträdande överläkare på Diakonissanstalten och hans farbror, Ivar Wallgren, professor i patologi och anatomi. Hans bror, Georg Rabbe Wallgren, var barnkirurg och utförde bland annat den första öppna hjärtoperationen, en förmaksseptumdefekt, under hypotermi på Aurorasjukhuset 1959. Hans andra bror, Carl-Gustaf, var röntgenläkare på Maria sjukhus.

Eric Ivar blev medicine licentiat 1955, medicine och kirurgie doktor med en avhandling med titeln "Pulmonary and Renal Circulation in Children with Patent Ductus Arteriosus" 1962, specialist i barnsjukdomar 1964 och specialist i barnkardiologi 1979 och utnämndes till docent i pediatrik 1979.

Eric Ivar, även kallad Kirran inom familjen och Kirre av sina kolleger på Barnkliniken, gjorde en lång karriär inom barnmedicinen i vårt land. Han var verksam på Barnkliniken i mer än 30 år mellan 1961 och 1993. Inledningsvis arbetade han som barnrådgivningsläkare, assistentläkare och skolläkare. Han arbetade inom barnonkologin under flera års tid när prognosen för barns leukemier och andra maligniteter fortfarande var mycket dålig. Kirre var Barnläkarföreningens skattmästare 1969–1970 och dess sekreterare 1971–1974. Han var styrelsemedlem i Nordisk pediatrik förening 1980–1991.

Kirre verkade senare främst inom barnkardiologin och gjorde flera resor utomlands, bland annat till Tyskland, England, Sverige och USA. Han utförde den första hjärkateteriseringen på Barnkliniken 1956 och utvecklade

senare den interventionskardiologiska verksamheten. Han var överläkare för den barnkardiologiska verksamheten från 1984 till pensionen 1993. Tillsammans med barnkirurgen Ilmo Louhimo gjorde han utredningen "Synnynnäisten sydänvikojen diagnostiikan ja leikkaushoidon järjestely Suomessa" för Medicinalstyrelsen 1988. Utredningen var ett avgörande steg i centraliseringen av den nationella barnkardiologiska interventionsverksamheten till Barnkliniken i Helsingfors. Som pensionär fortsatte han med barnkardiologisk mottagning på Vasa centralsjukhus i flera år. Kirre var aktiv inom Hjärtebarn och vuxna r.f. och redigerade lättförståelig barnkardiologisk litteratur för familjer med hjärtebarn. Föreningen förvaltar Wallgrens fond som delar ut stipendier för barnkardiologisk fortbildning. Han var sekreterare i Kardiologiska föreningen i Finland 1978–1982 och utsågs till hedersmedlem 1995. Dessutom var han långvarig generalsekreterare för den europeiska organisationen för barnkardiologi (AEPC) 1988–1995 och valdes till hedersmedlem 1996. Kirre erhöll Finlands Hjärtförbunds förtjänstmärke 2006.

Han var sakkunnig i Signe och Ane Gyllenbergs stiftelse 1979–2001 och var dess ordförande 1994–2001.

Eric Ivar invaldes i Sällskapet 1951. Han erhöll Styrelsens pris 1959 och han var medlem i Sällskapets bibliotekskommitté sedan 2004.

Han utnämndes 1990 till riddare av första klass av Finlands Vita Ros´ orden.

Hans intressen omfattade dragspelsmusik, blockflöjt, skärgården i Pellinge och medicinsk historia.

Taisto Sarkola

Christian Ehnholm
18.10.1939–7.9.2020

Professor Christian "Enis" Ehnholm avled i Esbo den 7 september. Han var en av våra internationellt kända forskare på hjärt-kärlsjukdomar, där han gjorde banbrytande insatser.

Enis studerade medicin och utnyttjade sina studier, liksom flera av oss på den tiden, som en språngbräda för en forskarkarriär. Efter två år i USA vid Cornell University i Ithaca och University of California San Diego (UCSD) i La Jolla återvände han till Helsingfors och fick en tjänst på Haartman-institutet i Mejlans. Här deltog Enis i att bygga upp institutet till ett internationellt centrum för medicinsk forskning. Enis bidrog med sina ironiskt kritiska och humoristiska kommentarer och inlägg till att utveckla en levande och stimulerande forskningsmiljö, där unga forskare trivdes och mognade till internationella aktörer på sina områden. Denna talangsmidja var unik för Finland.

Enis flyttade från Haartman-institutet till Folkhälsoinstitutet där han arbetade som chef för avdelningen för molekylär medicin tills han pensionerades. Enis var den första i Finland som utvecklade kliniska DNA-tester; de användes för faderskapsbestämning. Han hade en bred forskningsrepertoar och tillsammans med Esko Nikkilä, Marja-Riitta Taskinen, Jussi Huttunen och Paavo Kinnunen arbetade han främst med fettomsättning i våra celler och med proteiner som transporterar fetter som kolesterol, fosfolipider och triglycerider i blodcirkulationen. Han lyckades rena enzymer som lipoproteinlipas verksamma i lipoproteinmetabolismen. Proteinkemin var hans specialområde.

Enis fortsatte hela sitt aktiva forskarliv att vistas som gästforskare och professor utomlands. Han var vid University of California i San Diego och vid Gladstone Institutes i San Francisco. Senare växade han kontinent till Australien, där han forskade i Melbourne, Adelaide och Sydney med Philip Barter och Kerry-Anne Rye. I San Francisco påbörjade han sina viktiga arbeten om hur apoE och dess varianter deltar i konversionen av β -VLDL till LDL vid hyperlipoproteinemi. I Finland upptäckte han tillsammans med Antero Kesäniemi och Tatu Miettinen att kolesterolabsorptionen i tarmen beror på apoE-fenotypen. På

1990-talet var hans huvudtema det fosfolipidtransporterande proteinet i plasma PLTP. Tillsammans med Matti Jauhainen och Vesa Olkkonen redde Enis ut hur PLTP fungerar i HDL-metabolismen, inte bara hos människan utan också i svin och musmodeller.

Genom sina insatser vid alla dessa topplaboratorier byggde Enis upp ett enastående nätverk av kontakter med ledande aterosklerosforskare världen runt. Enis reste inte ensam; han hade hela familjen med sig, först hustrun Biggi och senare även deras fyra barn. Därmed blev utbytet inte bara professionellt utan också familjärt. Därför blev hans nätverk så personligt och effektivt. Enis var aktiv i de internationella organisationerna för ateroskleros, IAS och EAS. Han koordinerade otaliga multinationella forskningsnätverk både på europeisk och på internationell nivå. Han var också aktiv i styrelsen för inhemska forskningsinstitut och bolag som Minerva och Medix.

Fettforskningen i Finland som länge varit framstående på allra högsta internationella nivå fick tack vare Enis insatser viktiga impulser både nationellt och internationellt. Han var med i den ledande klickan i Finland och bedrev omfattande samarbete. Det var inte endast fråga om grundforskning utan också om praktiska tillämpningar. Folkhälsoinstitutet lyckades under Pekka Puskas ledning sänka hjärtödligheten bland män som länge var högst i Europa. Ett av kampanjens viktigaste element var att sänka den överproportionerligt höga fettkonsumtionen i östra Finland. Enis publicerade över 470 vetenskapliga artiklar under sin tid som forskare.

Enis var också privat en mångsysslare. Han var jägare och fiskare. Han timrade, snickrade, spelade fotboll och ishockey. På Köklot i Kvarken höll hela den Ehnholmska klanen till på somrarna. Den stora fiskarbåten Clupea "Strömningen" blev till slut för liten för de vuxna barnen och femton barnbarnen som samlades där i Biggis och Enis gästfria regi.

Vi har förlorat en varmhjärtad forskarpersonlighet som lämnat tydliga spår nationellt och internationellt.

Kai Simons
Matti Jauhainen
Vesa Olkkonen